

เอกสารรายงานการวิเคราะห์ข้อติดขัดทั้ง 3 ข้อ

จากรายงานการศึกษาการดำเนินโครงการโซลาร์ภาคประชาชน

จัดทำโดย รศ.ดร.ชาลี เจริญลาภนพรัตน์ อนุกรรมการด้านบริการสาธารณะ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม สภาผู้บริโภค

1) ข้อติดขัดด้านระเบียบและข้อกฎหมายในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการซื้อขายไฟฟ้า ระหว่างการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายและประชาชน

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax หรือ VAT) เป็นการเก็บภาษีจากการขายสินค้า หรือการให้บริการในแต่ละขั้นตอนการผลิตและจำหน่ายสินค้าหรือบริการทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งกรมสรรพากรแบ่งผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้มีหน้าที่จดทะเบียน VAT ผู้ได้รับการยกเว้นแต่มีสิทธิขอจดทะเบียน VAT และผู้ที่ไม่ต้องจดทะเบียน VAT โดยที่ผู้ที่ไม่ต้องจดทะเบียน VAT ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือผู้ประกอบการที่มีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี กับ ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

ประเด็นต่อมาคือการตีความว่า ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ผลิตไฟฟ้าและนำไฟฟ้าที่ผลิตได้มาหักลบหน่วยไฟฟ้ากับไฟฟ้าของการไฟฟ้านั้นเข้าข่ายผู้ประกอบการหรือไม่ ซึ่งในกรณีดังกล่าวไม่ถือเป็นผู้ประกอบการเนื่องจากวัตถุประสงค์ของการติดตั้งระบบการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) ของครัวเรือนนั้นมีเป้าหมายเพื่อช่วยลดค่าไฟฟ้ามิใช่เพื่อขายไฟฟ้า การหักลบหน่วยไฟฟ้านั้นเปรียบได้กับการฝากไฟฟ้าที่ผลิตได้ในช่วงเวลากลางวันเพื่อนำกลับมาใช้ในช่วงเวลากลางคืนซึ่งครัวเรือนไม่สามารถผลิตไฟฟ้าได้

แม้ในกรณีที่ตีความว่าเป็นผู้ประกอบการก็มั่นใจได้ว่ารายได้จากกำลังการผลิตไฟฟ้าส่วนเกินที่อาจเกิดขึ้นจะไม่สูงไปกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปีซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ไม่ต้องจดทะเบียน VAT เนื่องจากการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านเรือนต้องใช้พื้นที่หลังคาในการติดตั้ง (บ้านเรือนโดยทั่วไปมีพื้นที่จำกัด) และจะติดตั้งโดยคำนวณปริมาณการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหมดไว้แล้ว ส่งผลให้มีปริมาณติดตั้งโดยเฉลี่ยเพียงหลังคาเรือนละ 3 - 5 กิโลวัตต์เท่านั้น

ยิ่งไปกว่านั้นแม้จะเป็นครัวเรือนขนาดใหญ่ที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการ กำลังการผลิตติดตั้งที่ 10 กิโลวัตต์ก็มากเพียงพอ หากนำกำลังการผลิตสูงสุดคือ 10 กิโลวัตต์ มาประกอบการคำนวณรายได้ที่ประหยัดไฟฟ้าได้ในแต่ละปี จะได้รายได้เท่ากับ 72,000 บาทต่อปี (600 บาท/กิโลวัตต์ x 10 กิโลวัตต์ x 12 เดือน) เป็นที่ยืนยันว่ารายได้ส่วนเกินที่อาจเกิดขึ้นจะต่ำกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปีอย่างแน่นอน อีกทั้งการคำนวณค่าไฟฟ้าแบบแยกมิเตอร์ซื้อกับมิเตอร์ขายหรือ เน็ตบิลลิง (net billing) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ไม่ได้คำนึง VAT แต่ประการใด ดังนั้นการคิด VAT กับผู้หักลบหน่วยไฟฟ้าจึงไม่มีความจำเป็นและไม่สมควรกระทำ

2) ด้านเทคนิคและวิธีการที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบต่อแรงดันไฟฟ้าในระบบเนื่องจากไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์มีความผันผวนและไม่แน่นอน

2.1 ปัจจุบันสายส่งของการไฟฟ้ามีศักยภาพเพียงพอและมีปริมาณไฟฟ้าที่กันไว้สำหรับรองรับไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์ของครัวเรือนภายใต้ระบบเน็ตบิลลิง ซึ่งการเปลี่ยนวิธีคิดค่าไฟฟ้าจากระบบเน็ตบิลลิงไปเป็นระบบเน็ตมิเตอร์จึงจะไม่ส่งผลกระทบต่อเพิ่มขึ้นของผู้ติดตั้งโซลาร์เซลล์อย่างก้าวกระโดดแบบปัจจุบันทันด่วน รัฐจึงมีเวลาเพียงพอที่จะปรับปรุงระบบสายส่งของตนเพื่อรองรับการเติบโตของโซลาร์เซลล์จากครัวเรือนได้

2.2 การไฟฟ้าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรับรู้กำลังการผลิตที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งหมดผ่านการจดแจ้งเพื่อขออนุญาตไฟฟ้าหรือการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า รัฐจึงสามารถจำกัดการเข้าถึงสายส่งเพื่อที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อแรงดันไฟฟ้าได้โดยง่าย

2.3 จากข้อมูลที่ได้รับจากการจดแจ้งหรือทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า รัฐสามารถนำไปพยากรณ์กำลังการผลิตที่จะเกิดขึ้นเพื่อวางแผนความต้องการไฟฟ้าในแต่ละพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลาได้ โดยให้ไฟฟ้าที่ผลิตได้จากแหล่งอื่นในช่วงเวลาที่ไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์ของครัวเรือนไม่สามารถผลิตได้ เพียงแค่เพิ่มเติมการบริหารจัดการทั่วไปซึ่งปัจจุบันรัฐมีเครื่องมือให้ใช้อย่างหลากหลาย

2.4 การไฟฟ้ามีแผนจะเปลี่ยนมิเตอร์ของผู้ใช้ไฟฟ้าเป็นแบบดิจิทัลอยู่แล้ว อีกทั้งการคำนวณค่าไฟฟ้าแบบเน็ตบิลลิงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ต้องใช้มิเตอร์ดิจิทัล ดังนั้นการเปลี่ยนมิเตอร์จึงมิใช่ข้อจำกัดของการเปลี่ยนไปใช้ระบบเน็ตมิเตอร์จริง ยิ่งไปกว่านั้น ตามข้อเสนอของสภาผู้บริโภค เสนอให้ใช้มิเตอร์เพียงตัวเดียวในการหักลบหน่วยไฟฟ้า ซึ่งจะส่งผลให้ลดจำนวนมิเตอร์ที่ต้องใช้ลงไปจากการคิดค่าไฟฟ้าแบบเน็ตบิลลิงที่ต้องใช้มิเตอร์สองตัวอีกด้วย

3) ข้อติดขัดที่ส่งผลกระทบต่อประเทศและประชาชนโดยรวมที่ว่าจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนของหน่วยไฟฟ้าและค่า Ft โดยเฉพาะกับผู้ไม่สามารถติดตั้งโซลาร์ รูฟทอปได้

แม้จะไม่มีนโยบายเน็ตมิเตอร์จริง การคิดค่าไฟฟ้าแบบเน็ตบิลลิงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ส่งผลกระทบต่อต้นทุนและค่า Ft เช่นกัน ในทางกลับกันการนำไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ผลิตได้จากครัวเรือนมาใช้จะช่วยลดการใช้ไฟฟ้าจากก๊าซธรรมชาติ (ซึ่งมีต้นทุนที่สูงกว่าและใกล้จะหมดไป) ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า ค่า Ft ที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของพลังงานแสงอาทิตย์ จะน้อยกว่าค่า Ft ที่ลดลงจากการปรับเปลี่ยนแหล่งพลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิลมาเป็นเชื้อเพลิงจากพลังงานหมุนเวียน (พลังงานแสงอาทิตย์) แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้จะยังไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาอันสั้นเพียงแค่ 1 - 3 ปี ดังนั้นค่า Ft จากการประกาศใช้นโยบายเน็ตมิเตอร์จริง จะไม่ส่งผลกระทบต่อค่า Ft ในช่วงระยะเวลาอันสั้นอย่างแน่นอน

อ้างอิง

1. รายงานการปฏิบัติพลังงานบนหลังคา ข้อเสนอเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานรากที่ยั่งยืนและเป็นธรรมผ่านระบบโซลาร์รูฟท็อปในประเทศไทย (พ.ศ.2564-2566)
2. 5 ข้อเสนอถึงรัฐบาลใหม่ #ค่าไฟต้องแฟร์ เพื่อให้เกิดนโยบายพลังงานที่นำไปสู่ค่าไฟฟ้าที่เป็นธรรมและยั่งยืน ของเครือข่ายขับเคลื่อนค่าไฟฟ้าที่เป็นธรรม